

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Kovács Zoltán Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kovács Zoltán ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, a dr. Ruttner György ügyvéd által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2015. február 27. napján meghozott 17.P.21.422/2013/61. számú ítélete ellen a felperes részéről 63. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 762.000 (Hétszázhatvankétezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

örökhagyó neve (továbbiakban: örökhagyó) 2008. november 2-án végintézkedés hátrahagyásával elhunyt. Végintézkedés hiányában, a törvényes öröklés rendje szerint az örökhagyó örökösei elhunyt édesapja, **G.G.** ugyancsak elhunyt testvéreinek leszármazói köztük a peres felek. Az örökhagyó két végrendeletet alkotott, a 2008. augusztus 13. napján kelt írásbeli magánvégrendeletében örököseként a felperest jelölte meg. Az újabb, a 2008. október 9. napján kelt közjegyzői okiratba foglalt végrendelete szerint általános örököse az alperes. Az örökhagyó hagyatéki eljárásában a felperes az írásbeli magánvégrendelet, az alperes a közvégrendelet alapján tartott igényt a hagyatékra. Mivel a felperes a közvégrendeletet nem ismerte el érvényesnek, a közjegyző az örökhagyó hagyatékát ideiglenes hatállyal a közvégrendelet alapján az alperesnek adta át azzal, hogy a felperes figyelembe nem vett igényét perben érvényesítheti.

A felperes keresetében az örökhagyó 2008. október 9. napján kelt közjegyzői okiratba foglalt végrendelete érvénytelenségének megállapítását kérte. Érvénytelenségi okként hivatkozott arra, hogy a végrendelelkezéskor az örökhagyó cselekvőképtelen volt (Ptk. 17. § (1) bekezdése), ezáltal cselekvőképessége hiányában ilyen tartalmú nyilatkozatot nem akart tenni, a végrendelelkezésre téves feltevés és utóbb megíúsult várakozás indította, továbbá őt tisztességtelen befolyással bírták rá a végintézkedésre, melynek hiányában rendelkezését nem tette volna meg (Ptk. 649. §). Keresete ténybeli alapjaként előadta, hogy **B.-re** felutazva szembesült az örökhagyó állapotával, aki a korábban diagnosztizált daganatos betegsége folytán önmagát és környezetét már nem tudta ellátni, **b.-i** rokonai nem látogatták és nem nyújtottak részére segítséget. **M.-ről** feljárva igyekezett gondoskodni róla, hosszabb időre bevásárolt neki, intézte ügyeit és elkísérte orvosi vizsgálatokra. E gondoskodásra tekintettel döntött úgy az örökhagyó, hogy halála esetén ő, illetve fia legyenek az örökösei, ezért 2008. augusztus 13-án végrendeletet készített. Ezt követően állapota hirtelen rosszabbra fordult, ezért 2008. szeptember 1-jén kórházba vitte, ahol

megállapításra került, hogy menthetetlen, mert rákos elváltozása egész szervezetére kiterjedt. Ekkor azt tartotta tisztességesnek, hogy tájékoztatja az alperest a javára szóló végrendeletről, ezért elmondta neki, hogy az örökhagyó őt, illetve fiát jelölte meg kedvezményezettként. Az alperes erre közölte, hogy hagyjon fel az örökhagyó gondozásával, megfenyegette, hogy mindent megtesz a végrendelet érvénytelenítésére, a rendőrségen kezdeményezte felelősségre vonását, levélben buzdította a rokonokat, hogy lázadjanak fel ellene, továbbá valótlan tényeket állított az örökhagyónak azért, hogy vele szemben érzett bizalmát elveszítse. Az örökhagyót azzal traktálta, hogy ő elveszi minden vagyonát, rágalmai az örökhagyó és a többi beteg nyugalma is megzavarták, mely miatt a kórházban figyelmeztették, és erről feljegyzés is készült. Azzal hitegette az örökhagyót, hogy olyan orvosokat fog megbízni, akik őt meggyógyítják és a halálos beteg bizalmával visszaélve, annak kihasználásával került sor az újabb végrendelet készítésére, úgy, hogy nem volt ítélőképessége teljes birtokában.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, álláspontja szerint az örökhagyó a végrendelezéskor az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel rendelkezett, akarata arra irányult, hogy őt nevezze meg örökösül, tagadta, hogy az örökhagyót tisztességtelenül befolyásolta. Tényként hivatkozott arra, hogy az örökhagyó 2008. szeptember 9-én saját kezűleg írt egy végrendeletet, melynek fénymásolatát csatolta. Álláspontja szerint ebben az örökhagyó már kifejezte azt az akaratát, amit utóbb a közjegyző okiratba foglalt.

Az elsőfokú bíróság a 2012. február 9. napján meghozott **ítéletével** a keresetet elutasította és a felperest perköltség fizetésére kötelezte. A felperes fellebbezése folytán a Fővárosi Ítéltábla a 2013. január 17. napján meghozott **végzésével** az elsőfokú ítéletet a Pp. 252. § (2) bekezdése szerint hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A végzés indokolása szerint, az alperes a kereset elutasítására irányuló érdemi védekezését megalapozó egyik tényként hivatkozott az örökhagyó 2008. szeptember 9. napján kelt végrendeletére, aminek meghatározó befolyása lehet a felperes keresethatósági jogára. Az elsőfokú bíróság ezt figyelmen kívül hagyta, és nem nyilatkoztatta meg az alperest, hogy milyen célból hivatkozik az örökhagyó hivatkozott végrendeletére. Erre tekintettel a megismételt eljárásban fel kell hívni az alperest védekezése kiegészítésére, nyilatkozzon arra, hogy a keresettel szemben milyen okból hivatkozik az örökhagyó 2009. szeptember 9-ei végrendeletére, és abból milyen jogkövetkezmény levonását kéri. Mindezek mellett az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a perben kirendelt orvosszakértő véleményét, mellyel szemben különleges szakértelem nélkül tett megállapítást az örökhagyó belátási képessége tekintetében, egyes megállapításai iratellenesek, illetve megalapozatlanok. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy a szakértő véleménye meggyőző és megalapozott-e, amennyiben azt hiányosnak vagy kifogásolhatónak ítéli meg, illetve az a bizonyított tényekkel ellentétben állónak látszik, a szakértői bizonyítást a Pp. szabályai szerinti fokozatosságnak megfelelően kell lefolytatni.

A megismételt eljárásban hozott ítéletével az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 2.100.000 forint első-, másodfokú és megismételt eljárási perköltséget. További rendelkezése szerint a felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt 900.000 forint elsőfokú, 1.921.500 forint másodfokú illetéket, továbbá az állam által előlegezett 266.405 forint szakértői költséget az állam viseli. Ítélete indokolása szerint a kereset alaptalan. Az elsőfokú bíróság a hagyatéki iratok alapján megállapította, hogy a felek végintézkedés hiányában - többek mellett - az örökhagyó törvényes örökösei. A 2008. szeptember 9-ei örökhagyói nyilatkozat és a 2008. október 9-én kelt közjegyzői okiratba foglalt végrendelet érvénytelenségének megállapítása esetén a felperes örökölné, ezért az 1959. évi

IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 653. §-a alapján az alperes javára szóló végrendelet érvénytelenségére hivatkozhat. A felperes keresetében elsődleges érvénytelenségi okként a Ptk. 17. §-ára alapítva az örökhagyó cselekvőképtelenségére hivatkozott, melynek bizonyítása a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján őt terhelte.

Az alapeljárásban az örökhagyó cselekvőképessége tekintetében dr. **C.M.** orvosszakértő nyilvánított véleményt, mely szerint az örökhagyó 2008. október 9. napján ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel nem rendelkezett. Ezt a véleményét a megismételt eljárás során beszerzett teljes körű orvosi dokumentáció és egyéb perbeli bizonyítékok ismeretében kiegészítő véleményében és szóbeli meghallgatása során is fenntartotta. Az alperes felkérésére az adott kérdésben dr. **M.M.** és dr. **N.E.** készítettek igazságügyi orvosszakértői magánvéleményt, mely szerint betegségei, daganatos állapota általános hatása és az agyi ödéma az örökhagyó tudatállapotát rontották, átmeneti zavartságot okoztak nála. Az orvosi ellátása kapcsán alkalmazott gyógykezelése, az agyi ödéma csökkentő hatása rendezte tudatállapotát, javulásának folyamata az orvosi és ápolási dokumentációkból nyomon követhető. A későbbiekben is tapasztalható volt tudatállapotának hullámlása, ami megromlott általános állapotával volt összefüggésben, ez azonban a pszichés összképet nem rontotta tartósan és olyan mértékben, hogy az ügyei viteléhez szükséges belátási képességét teljesen kizárta volna.

Dr. **N.T.B.** kórházi kezelőorvos vallomása szerint az örökhagyót a neurológiai osztályról vették át, akinél az agyi ödéma zavartságot okozott, melynek csökkentésével tudatállapota javult. Ápolásával kapcsolatban családi nézeteltérés alakult ki, ezért a beteg érdekében, a helyzet tisztázása végett pszichiátriai konzíliumot kértek, melyről 2008. szeptember 22-én készült egy feljegyzés. E konzílium alapján dr. **K.É.** főorvos a beteget tájékozottnak ítélte meg, azzal, hogy kissé lelassult. Dr. **K.É.** vallomásából kitűnően 2008. szeptember 17-én vizsgálta az örökhagyót, melynek célja az volt, hogy pszichiátriai helyzetképet adjon a vizsgált szituációban. Tapasztalata szerint az örökhagyó teljesen tájékozott volt saját magát illetően, tudta adatait, és hogy milyen célból van ott, helyzetét betegsége körülményeit reálisan értékelte, és együttműködött. A vizsgálat alapján az adott időpontban az örökhagyó ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel rendelkezett. Dr. **S.L.** háziorvos kórházból való kijövele után egy alkalommal találkozott az örökhagyóval, aki az alperesnél tartózkodott. Tapasztalata szerint az örökhagyó rossz, leromlott testi állapotban volt, helyzetével azonban tisztában volt, nem volt zavart és beszámíthatatlan.

A megismételt eljárás során a felperes indítványára kirendelt dr. **B.K.** igazságügyi szakértő adott véleményt. Eszerint az örökhagyó idegrendszeri tüneteinek hátterében a kiterjedt agyi ödéma mellett valószínűleg agyi áttét is állhatott. Az agyi ödéma csökkenése a tudat energetikai és integrációs zavarát jelentős mértékben csökkentette, 2008. szeptember 5-én a vizsgáló orvos megállapítása szerint a beteg orientált volt. A 2008. szeptember 9-i és október 20-i bejegyzések hátterében számos tényező állhatott, melyek önmagukban és egymással együttműködően átmeneti, tudati integrációs zavart eredményezhettek, melyek pontos ideje, időtartama és kiterjedése a rendelkezésre álló dokumentáció alapján nem határozható meg. Az örökhagyó 2008. szeptember 17-ei pszichiátriai vizsgálati eredménye szerint minden tekintetben tájékozott, viselkedése a helyzetnek megfelelő, adekvát volt, helyzetét reálisan értékelte, azzal tisztában volt. Súlyos testi betegségét és leromlását, valamint szociális helyzetét is figyelembe véve a lelassult pszichomobilitás, enyhe indítékszegénység, hangulati motiváltság, az emlékezeti funkciók enyhe csökkenése, nem tekinthetők súlyos pszichopatológiai eltéréseknek. A pszichiáter által tett megállapítások kizárólagosan a vizsgálat időszakára vonatkoznak, és nem terjedtek ki a belátási képesség teljes körű vizsgálatára. Az örökhagyó

állapota 2008. szeptember 17. napján pszichiátriai kezelést nem igényelt, dr. **K.É.** pszichiáter és dr. **S.L.** háziorvos által végzett vizsgálatok a tudatállapotra vonatkozó következtetés levonására általánosságban alkalmasak, arra azonban nem, hogy azokból a végrendelet megtételekor fennálló belátási képesség megítélhető legyen.

Dr. **B.K.** véleménye szerint, dr. **C.M.** igazságügyi szakértő nem tártá fel teljességében az örökhagyó pszichés állapotát, figyelmen kívül hagyta, hogy leromlott testi állapota mellett egyes vagy valamely pszichés készségei tartósan érintetlenek maradhattak. Azzal egyetértett, hogy az örökhagyó tudati állapota az integráció vonatkozásában fluktuált. Dr. **M.M.** és dr. **N.E.** magánszakértői véleményével kapcsolatban álláspontja szerint kifogásolható, hogy a szakértők a tényállást kizárólag az alperesi információk alapján rögzítették, és a 2008. szeptember 9-ei állapot tekintetében figyelmen kívül hagyták az orvosi, ápolói dokumentumban jelzett zavart tudatállapot lehetséges fennállását. Dr. **B.K.** összefoglaló véleménye szerint az örökhagyó 2008. október 9. napján ügyei viteléhez szükséges belátási képessége birtokában volt. A 2008. szeptember 9. napján tett végintézkedésekor állapota belátási képességét enyhe fokban korlátozta, és amikor végintézkedését 2008. október 9. napján megismételte, belátási képességgel teljes mértékben rendelkezett.

Az elsőfokú bíróság dr. **B.K.** igazságügyi szakértő véleményét a peradatok alapján önmagával összhangban állónak, aggálytalannak ítélte meg. Álláspontja szerint a szakértő magyarázatát adta a két másik szakértői véleményben lévő eltérő értelmezésnek, továbbá kifejtette, hogy dr. **C.M.** igazságügyi szakértő nem tártá fel teljességében az örökhagyó pszichés állapotát, és figyelmen kívül hagyta, hogy leromlott testi állapota mellett egyes pszichés készségei tartósan érintetlenek maradhattak. Az örökhagyó tudatállapota kezelése következtében való javulását alátámasztotta az orvosi dokumentáció, továbbá dr. **N.T.B.** és **G.N.** vallomása. A kifejtettekre figyelemmel az elsőfokú bíróság megítélése szerint dr. **B.K.** aggálytalan szakértői véleménye alapján a felperes által hivatkozott elsődleges érvénytelenségi ok alaptalan. A felperes által indítványozott, a szakértők további kihallgatására és annak eredménytelensége esetén szakértői testület kirendelésére irányuló indítványokat, mint szükségtelent mellőzte. A felperes írásszakértő kirendelését is indítványozta arra vonatkozóan, hogy az alperes által hivatkozott iratokon lévő írások az örökhagyótól származtak-e. Tekintettel arra, hogy dr. **B.K.** véleményét a peres és az orvosi iratokra alapította, nincs jogi relevanciája a perben annak, hogy az alperes által hivatkozott iratokat az örökhagyó írta-e alá, emellett a bíróság az ezzel kapcsolatos indítványt a Pp. 3. § (4) bekezdése szerint, mint elkésettet mellőzni volt köteles.

Az elsődleges érvénytelenségi ok eredménytelenségére figyelemmel a bíróság a másodlagosan hivatkozott érvénytelenségi okok tekintetében is bizonyítást folytatott le. A felperes hivatkozása szerint az örökhagyó ilyen tartalmú nyilatkozatot nem akart tenni, őt arra téves feltevés és utóbb meghiúsult várakozás indította, valamint tisztességtelen befolyással bírták rá a végintézkedés tételére, melynek hiányában rendelkezését nem tette volna meg (Ptk. 649. § (1) bekezdés a), b), c) pont).

A Ptk. 649. § (1) bekezdés a) pontjára alapított érvénytelenségi ok tekintetében utalt az elsőfokú bíróság az alperes személyes meghallgatása során tett előadására. Eszerint 2008. október 9-én az örökhagyó végrendelkezésekor nem volt jelen, és nem volt tudomása arról, hogy az örökhagyó javára végrendelkezett. Ezt a következő év januárjában akkor tudta meg, amikor a közjegyzői irodába bement a végrendeletért. Az alperes által előadottakat erősítette meg házastársa **G.L.G.-né**, továbbá az érdektelen **G.N.** közjegyzőhelyettes vallomása.

A Ptk. 649. § (1) bekezdés b) pontja szerinti téves feltevés az, ha az örökhagyó abban a tudatban van, hogy valamely körülmény a végrendelkezéskor fennáll, vagy

nem áll fenn, a megghiúsult várakozás pedig az örökhagyónak az a téves feltételezése, hogy valamely körülmény a végrendekezés utáni időszakban bekövetkezik, illetve elmarad. A Ptk. 649. § (1) bekezdés c) pontja szerinti tisztességtelen befolyásnak minősül az olyan meg nem engedett aktív, vagy passzív magatartás, amely a társadalom erkölcsi megítélése szerint alkalmas arra, hogy az örökhagyót a tények helyes értékelésén alapuló valóságos végrendekezési akaratától eltérő végintézkedés tételére készítse. Mindezek mellett a téves feltevés, vagy utóbb megghiúsult várakozás, továbbá jogellenes fenyegetés, vagy tisztességtelen befolyás érvénytelenséget akkor eredményez, ha az örökhagyó rendelkezését különben nem tette volna meg. Az előzőekben kifejtettek szerint az alperes 2008. október 9-én az örökhagyó végrendekezésénél nem volt jelen, és annak tartalmáról is később szerzett tudomást. **A.I.-né** tanú vallomása szerint, amikor az örökhagyót 2008 szeptemberében a kórházban meglátogatta, elmondta, hogy meg fog gyógyulni, mert az alperes azt mondta neki, hogy ő is meggyógyult, ezért őt is meg fogja gyógyíttatni. Ezt **L.L.-né** is megerősítette, akinek vallomása szerint 2008 szeptemberében a kórházban beszélgetett az örökhagyóval kezeléséről, aki úgy nyilatkozott, miszerint bízik abban, hogy jól lesz, ki akar jönni a kórházból, mert az alperes azt mondta, hogy intézi neki azt a professzort, aki őt is meggyógyította. Ezt meghaladóan további peradat nem merült fel arra, hogy az örökhagyót az alperes bármilyen módon befolyásolta volna végintézkedése tételében, illetve annak tartalmában. A hivatkozott tanúvallomások önmagukban nem alkalmasak annak kétséget kizáró bizonyítására, hogy az alperes által ígért, utóbb megghiúsult várakozás, vagy tisztességtelen befolyás indította volna az örökhagyót a végintézkedés tételére, továbbá arra, hogy rendelkezését különben nem tette volna meg. Mindezek bizonyítatlansága a felperes terhére értékelendő.

Tekintettel arra, hogy a felperes által hivatkozott valamennyi érvénytelenségi ok alaptalan, az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. A perköltség viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett, és a pervesztes felperest kötelezte az alperes jogi képviselőjével felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. §-a alapján megállapított perköltség megfizetésére. A felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt első- és másodfokú eljárási illetéket, továbbá az állam által előlegezett költségeket az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte, hogy az ítélőtábla az ítéletet megváltoztatva kereseti kérelmének adjon helyt, és az alperest kötelezze a perrel felmerült költségek megfizetésére. Másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányult. A felperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság határozata megalapozatlan, téves tényálláson alapul, valamint ellentétes a Pp. 182. § (3) bekezdésével és a 183. §-ban foglaltakkal. A perben kirendelt dr. **B.K.** igazságügyi orvosszakértő, és az elsőfokú bíróság sem vett figyelembe olyan tényeket, melyek részben az orvosszakértői megállapítások, részben pedig a jogi értékelés szempontjából relevanciával bírnak. Az alperes feleségének kézírásával 2008. szeptember 4. napján kelt és a rokonokhoz megküldött levél szerint: „új végrendelet írására már nem kerülhet sor, mert azt aláírni már nem tudja. A főorvos úr közölte velünk, hogy állapota visszafordíthatatlan, ...”. Ennek ellenére öt nappal később az örökhagyó új végrendeletet írt. Dr. **B.K.** véleménye szerint vizsgálni szükséges, hogy az örökhagyó ismeri-e vagyoni helyzetét, tudja-e, hogy mivel és milyen mértékben rendelkezik, kérdésekre válaszol, vagy spontán nyilatkozik. A szakértő a saját maga által hivatkozott szakmai alapelvvel szemben nem vette figyelembe az örökhagyó 2008. szeptember 9-ei végrendeletét. Eszerint: „teljes vagyonomat, lakásomat a benne lévő ingóságokat, valamint horányi nyaralómat és a lekötött értékpapírokat, takarékbetéteket három darab visszakapjam saját tulajdonomba. Kincstári takarékjegy értéke 5.000.000 **banknál** váltott takarékbetét értéke 20.000.000 forint”. Ebből kiemelendő, hogy a végrendelező vagyontárgyait követeli vissza, holott alperes által sem vitatott

ténykérdés, hogy minden vagyontárgy, amellyel a végrendelkező rendelkezett, az ő tulajdonában és birtokában volt, azokat senki sem vonta el tőle, tehát nem volt mit visszakövetelnie. Ez azt jelenti, hogy a végrendelkező nem volt vagyoni helyzetével tisztában. E tények a peres iratokból a szakértő rendelkezésére álltak, aki a kirendelő végzésben feladatául kapta, hogy a szakvéleményét a peres iratok áttanulmányozásával készítse el. Ennek ellenére dr. **B.K.** szakértő az alperesek által leírt, az örökhagyó szeptemberi állapotára vonatkozó előadását és a 2008. szeptember 9-ei végrendeletének tartalmát sem vette figyelembe szakvéleménye elkészítésénél. Azt viszont figyelembe vette, miszerint dr. **G.N.** közjegyzőhelyettes célzott kérdésekkel meggyőződött arról, hogy az örökhagyó ügyleti képességgel rendelkezik. A szakértő véleménye - amellett, hogy átengedte a szakértés jogát a közjegyzőhelyettesnek - azért sem fogadható el, mert maga hivatkozott arra, miszerint vizsgálni szükséges, hogy a vizsgált személy kérdésekre válaszolva vagy spontán nyilatkozik. Az örökhagyó sem a 2008. szeptember 17-ei konzíliumon, sem pedig a közjegyző előtt spontán nyilatkozatot nem tett. A konzíliumról felvett jegyzőkönyv egyértelműen bizonyítja, hogy az örökhagyó csak kérdésekre válaszolt, de azokban sem volt logikai összefüggés. A szakértő azt a tényt sem vette figyelembe, hogy az alperes szeptember 4-ei levelében az örökhagyó súlyos állapotáról tájékoztatja a rokonokat, és hasonló állapotról ad tájékoztatást a rendőrségi feljelentésben is. Emellett a szakértő véleménye szerint az örökhagyó 2008. szeptember 9-ei végrendelete azért fogadható el, mert azt tiszta tudattal, egy hónappal később megerősítette. Ez nem helytálló, mert az örökhagyó a 2008. október 9-ei közvégrendeletében nem a 2008. szeptember 9-ei magánvégrendeletét erősítette meg. Az előbb kelt végrendelet ugyanis nem szól arról, hogy ki örökölje a vagyonát, hanem arról, hogy adják vissza a vagyonát, aminek mindvégig tulajdonában és birtokában volt.

A felperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ismételten tévesen, hatáskörét meghaladva a szakértői vélemény alapján bizonyítékként értékelte a közjegyzőhelyettes vallomását. A szakértő nem jogosult a közjegyzői hatáskör bővítésére. Önmagában a kérdésekre adott válaszokkal a cselekvőképesség megítélése, még a pszichiátria terén jártas szakemberek számára is kétséges eredményt hoz, az elsőfokú bíróság ide vonatkozó megállapítása ellentétes az ítéletábra hatályon kívül helyező végzésében foglaltakkal is. Mindezek mellett dr. **B.K.** szakértő véleményében kiemelte, hogy a kórházi beleegyező nyilatkozatot a felperes írta alá, továbbá az örökhagyó kérte, hogy állapotáról, bennfekvésével kapcsolatban **M.S.-nét** értesítsék. A szakértő ennek sem tulajdonított semmi jelentőséget, holott ez éppen azt támasztja alá, miszerint az örökhagyó nem tudja, illetve nincs tisztában azzal, hogy ki a legközelebbi hozzátartozója. Ha tisztában lett volna helyzetével, akkor vagy a felperest, vagy az alperest jelöli meg közeli hozzátartozóként.

Az elsőfokú bíróság ítélkezése alapján olyan szakvéleményt fogadott el, ami dr. **C.M.** szakértő által adott véleményt nem cáfolta meg. Dr. **B.K.** szakértő eltérő véleményét azzal magyarázza, hogy dr. **C.M.** szakértő nem tárta fel teljes egészében az örökhagyó pszichés állapotát, figyelmen kívül hagyta, hogy leromlott testi állapota mellett egyes, vagy valamely pszichés készségek tartósan érintetlenek maradhattak. A felperes álláspontja szerint dr. **B.K.** sem tárta fel, illetve nem is tárhatta fel az örökhagyó pszichés állapotát, nevezetesen azt, hogy a környezetváltozás, kórházi elhelyezése, leromlott állapota milyen módon és mértékben rontott pszichés állapotán, mert erre vonatkozó adat az orvosi dokumentációban nincs. Ezzel szemben dr. **C.M.** véleményében és személyes meghallgatása során - dr. **N.T.B.** tanú vallomása ismeretében - az orvosi dokumentáció és a történeti tények figyelembevételével nyilvánított véleményt. Dr. **B.K.** szakértő is kimondja, hogy a dr. **K.É.** által végzett vizsgálat nem terjedt ki a cselekvőképesség vizsgálatára, továbbá a 2008. szeptember 22-ei „orvosi konzílium” pszichiátriai szakkérdés megválaszolására nem kompetens. Véleményében nem hoz fel olyan orvosi dokumentációban lévő észlelt tényt, adatot, körülményt vagy olyan szakmai

érvelést, ami laikus számára is érthető módon bizonyítaná, hogy dr. **C.M.** szakértői véleménye megalapozatlan.

Az elsőfokú eljárás során a felperes többször is kérte, miszerint a szakértők adjanak magyarázatot arra, hogyan lehetséges az, hogy az állapotjavulást a vízajtó kezelés eredményezte, ugyanakkor az alkalmazott gyógyszerek között vízajtó készítmény nem található. Erre dr. **B.K.** szakvéleménye sem ad magyarázatot. Nevezett figyelmen kívül hagyta azt a tényt is, hogy az orvosi dokumentáció részét képező **D.** prevenció lap 2008. szeptember 5. napján készült állapotfelmérést tartalmaz. A bővített Norton Skála rögzíti, hogy a beteg mentális státusza zavart, és az összesített pontszám 16. Ezt követően minden nap rögzítésre került a beteg állapota, és 2008. október 21-éig minden napra 16 pontszámmal jellemezték állapotát. Ha a beteg állapota javult volna, akkor az összesített pontszámának is emelkednie kellett volna, javulás hiányában azonban ez nem következett be. A kifejtettek alapján a felperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megalapozatlanul utasította el a szakértők személyes meghallgatására irányuló indítványt, és nem kért véleményt az Igazságügyi Tudományos Tanács szerveként működő szakértői testülettől.

A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a következő tényeket: Az alperes és családja 2008. szeptember 1. előtt, amíg az örökhagyó nem került a kórházba, hosszabb ideje nem tartotta a kapcsolatot az örökhagyóval. Miután az örökhagyó kórházba került, első gondolatuk vagyona volt, melyet egyértelműen és határozottan bizonyít a rendőrségen tett feljelentés és a rokonoknak írt levél. A tanúk bizonyítják, miszerint az alperes azt ígérte az örökhagyónak, hogy meg fogja gyógyíttatni, már keresi a professzort, aki őt is meggyógyította. A végrendelkezés egyértelműen a tartás, a gondozás fejében történt, melyre tekintettel enyhén szólva hihetetlen az alperesnek az a nyilatkozata, miszerint ő nem tudott arról, hogy az örökhagyó javára végrendelkezett. Az utóbbi tényt illetően az állapítható meg, miszerint az alperes ígérte, hogy örökség fejében eltartja, ápolja és illően eltemetteti az örökhagyót. Ebből eredően az is felvethető, hogy öröklési szerződés készült. Emellett, ha az örökhagyó az alperes tudta nélkül végrendelkezett, kérdéses, hogy miért az alperes intézte előbb az ügyvédet, majd a közjegyzőt, és miért ő fizette ki a közjegyzői munkadíjat. Mindezen tényekből egyértelmű, hogy a végrendelkezés a Ptk. 649. § (1) bekezdésében foglaltak sérelmével jött létre.

Amennyiben a fellebbezésben foglaltak alapján az ítélőtábla a keresetnek nem ad helyt, a szakértők személyes meghallgatásával, a két szakértői álláspont ellentmondásait oldja fel. Amennyiben ez nem vezet eredményre, kérjen szakvéleményt az Igazságügyi Tudományos Tanács szerveként működő szakértői testülettől. Ha a bizonyítás kiegészítését jelentős terjedelműnek ítéli meg, az elsőfokú ítéletet helyezze hatályon kívül, és utasítsa az elsőfokú bíróságot új eljárásra.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és felperes másodfokú perköltségben marasztalását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az ítélőtábla útmutatásának megfelelően járt el, igen részletes bizonyítást vett fel, újabb tanúkat hallgatott ki, beszerezte az örökhagyó teljes orvosi dokumentációját, az eljárásba újabb igazságügyi szakértőket vont be, akiket egymás véleményére megnyilatkoztatott. A bizonyítékokat érdemben mérlegelte, amit részletesen megindokolt, és megalapozott ítéletet hozott. A felperesi fellebbezés megalapozatlan, ami számos iratellenes megállapítást és csúsztatásokat, tévedéseket tartalmaz, továbbá egyes állításai a logika szabályaival ellentétesek, vagy nem felelnek meg a valóságnak.

A per elbírálása szempontjából irreleváns, hogy az alperes felesége a 2008. szeptember 4-én írt levelében hogyan fogalmazott. Dr. **B.K.** szakértő

eljárásszerűen és logikusan e levélnek nem tulajdonított döntő jelentőséget, amelynek értékelése kapcsán az elsőfokú bíróság is helyesen járt el. A fellebbezés megalapozatlanul és logikátlanul rója dr. **B.K.** szakértő terhére, miszerint nem vette figyelembe az örökhagyó 2008. szeptember 9-ei végrendeletének tartalmát, melyben az örökhagyó „visszakövetelés” szót említi. E végrendelet egészéből nyilvánvaló és egyértelmű következtetés, hogy az örökhagyó tisztában volt vagyoni helyzetével, ha a saját maga által készített dokumentumban téves kifejezést is használt. A per adataiból és egyes körülményekből megállapítható, miszerint az örökhagyó úgy élte meg, hogy értékeit a felperes valóban el akarta tőle vonni, a visszakövetelés szó használata ugyan jogilag nem a legadekvátabb kifejezés, azonban érdemben valóban kifejezi az örökhagyó meglévő érzéseit és szándékát. Alaptalanul rója a fellebbezés dr. **B.K.** szakértő terhére, miszerint figyelembe vette az örökhagyó közokiratba foglalt végrendeletét készítő közjegyző vallomását. A szakértő nem tehetett másként, mert figyelembe kellett vennie, hogy a hivatalos minőségben eljáró közjegyző kötelessége meggyőződni az örökhagyó ügyleti képességéről, ezért szó sincs arról, hogy a szakértő a szakértői kompetenciát engedte át a közjegyzőnek. Csupán arról van szó, hogy a hivatalos minőségében eljáró közjegyző szakmai álláspontja, a bíróságon tett tanúvallomása nem negligálható körülmény. Nem felel meg a valóságnak, hogy az örökhagyó a közjegyző előtt spontán nyilatkozatot nem tett. Ez ellentétes a közjegyző vallomásával, aki előadta, miszerint az örökhagyó szabatosan magától mondta el, hogy miként akar végrendelkezni, tehát ő közölte a végintézkedés tartalmát. Ennek alapján készítette el a végrendeletet, majd azt felolvasta az örökhagyónak, aki azon javított, korrigált, ami a tudatosság nyilvánvaló bizonyítéka. Durva csúsztatás, hogy az alperes feleségének 2008. szeptember 4-ei levelét a fellebbezés 5. oldalán már az „alperesek által leírt” iratnak tulajdonítja, ami az örökhagyó szeptemberi állapotára vonatkozó leírás. A pernek csak egy alperese van, alperes neve, továbbá a levélben nincs autentikus leírás az örökhagyó állapotáról, az csupán egy hallomásból szerzett állítólagos információ továbbadása egy rokon által. E levél felperesi módon történő idézése és hivatkozása iratellenes és megalapozatlan. A fellebbezés e levélről a 2. oldalon, mint alperes által írt levélről tesz említést. Így „lett” a feleségből – alpereseken át – csúsztatásokkal maga a levélíró az alperes. Emellett a levél tartalmára való hivatkozás is megalapozatlan, ugyanis az orvosi dokumentáció szerint ezt követően az örökhagyó állapota lényeges javult.

A felperesi hivatkozással szemben az örökhagyó által 2008. szeptember 9. napján készített okirat és a perbeli 2008. október 9-ei közokirat egyaránt végrendelet. Ily módon ténszerű az a szakértői megállapítás, hogy a 2008. október 9-ei végrendelet a korábbi örökhagyói szándék megerősítése, ami arra irányult, hogy az örökhagyó után a felperes ne örököljön, és ne ő legyen végrendeletének kedvezményezettje. Az elsőfokú bíróság dr. **B.K.** igazságügyi elmeorvos szakértő véleményét, továbbá a közokiratot készítő közjegyző vallomását helyesen, okszerűen és megalapozottan értékelte bizonyítékként. Teljességgel megalapozatlan és logikátlan a felperesnek az a hivatkozása, miszerint abból, hogy az örökhagyó bennfekvésével kapcsolatban **M.S.-né** értesítését kérte, az következik, nem volt tisztában azzal, hogy ki a legközelebbi hozzátartozója. Az örökhagyónak nem volt kötelezettsége, hogy legközelebbi rokonát jelölje meg értesítendő személyként. Ezért ebből a körülményből dr. **B.K.** szakértő sem vonhatott le logikával ellentétes következtetést. Emellett nemcsak dr. **B.K.** szakértő cáfolja dr. **C.M.** szakértő véleményében tett megállapítását, mert azt alapvetően cáfolja dr. **M.M.** és dr. **N.E.** igazságügyi szakértők együttes véleménye is. Dr. **B.K.**, dr. **M.M.** és dr. **N.E.** szakértők végkövetkeztetései egybehangzóak, továbbá teljességgel egybeesnek az örökhagyót még életében kezelő és vizsgáló három orvos (köztük speciálisan kompetens pszichiáter) vallomásával, valamint a perben rendelkezésre álló egyéb eredeti orvosi dokumentációval. Mindezekre tekintettel szakértői testülettől további szakvéleményt kérni szükségtelen. Ez a felperes által kierőszakolni próbált indítvány teljesítése felesleges

tülbizonyítást, és az eddig is rendkívül elhúzódó per további szükségtelen elhúzódását eredményezte volna. Súlytalan és értelmezhetetlen az a felperesi érvelés, hogy az örökhagyó nem is végrendeletet készített, hanem kvázi öröklési szerződést kötött az alperessel. Ez még esetleges valóságtartalma esetén sem lehetne releváns hivatkozás. Mindezek mellett nem foghat helyt az a felperesi hivatkozás sem, hogy a perbeli végrendelet a Ptk. 649. § (1) bekezdésében foglaltak sérelmével jött volna létre, ami jogszerű körülmények között született, érvényes és hatályos.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a rendelkezésre álló bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő értékelésével állapította meg, érdemi döntése és annak indokolása is megalapozott. Ítélete hatályon kívül helyezésére ok nem merült fel.

Az alapeljárásban hozott ítéletéből kitűnően az elsőfokú bíróság megítélése szerint az örökhagyó cselekvőképessége tekintetében a kirendelt dr. **C.M.** orvosszakértő és egyéb perbeli adatok között jelentős ellentmondások mutatkoztak. Az ítélet tábla az ítéletet hatályon kívül helyezte, indoklása szerint az elsőfokú bíróság a szakértő véleményét részben tévesen értelmezte, továbbá azzal szemben különleges szakértelem nélkül tett megállapítást az örökhagyó belátási képessége tekintetében. Az új eljárásban az elsőfokú bíróság feladatává tette, miszerint azt kell vizsgálnia, hogy a kirendelt szakértő véleménye meggyőző, megalapozott-e, amennyiben az hiányosnak vagy kifogásolhatónak, illetve a bizonyított tényekkel ellentétben állónak látszik, a szakértői bizonyítást a Pp. szabályai szerinti fokozatosságnak megfelelően kell lefolytatni.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a megalapozott döntéshez szükséges további bizonyítást lefolytatta, a dr. **C.M.** orvosszakértő véleménye és az egyéb perbeli adatok között mutatkozó lényeges ellentmondások feloldására a Pp. 182. § (3) bekezdésének megfelelően új szakértőt rendelt ki. A kirendelt új szakértő, dr. **B.K.** véleményével kapcsolatban helyesen állapította meg, hogy az az orvosi adatok együttes értékelésén alapul, aggálytalan és ellentmondásmentes, összhangban áll az egyéb perbeli adatokkal is, ezért az örökhagyó cselekvőképessége tekintetében megalapozottan alapította döntését nevezett véleményére.

Az elsőfokú bíróság megalapozottan minősítette dr. **C.M.** szakértő véleményét aggályosnak, akinek véleményéből kitűnően meghatározó jelentőséget tulajdonított a kezelési dokumentációban szereplő székletkenésnek, ami csecsemőkre, valamint demensekre jellemző, és megállapítása szerint az örökhagyó vegetatív lény volt, aki magasabb szintű gondolkodásra nem volt képes. Ennek megalapozottságát az orvosi és egyéb perbeli adatok egyértelműen kétségesse teszik, az örökhagyó vegetatív - tudattalan - állapotát számos perbeli bizonyíték cáfolja. 2008. szeptember 9-én saját kezűleg végrendeletet írt, ebben korábbi végrendeletét „semmissé tette” és visszavonta, melynek tartalmából kitűnően tudatában volt annak, hogy korábban teljes vagyonáról végrendelkezett és akarata annak visszavonására irányult, amit írásban ki is fejezett. Abból, miszerint vagyonát e végrendeletében visszakerítette saját tulajdonába, csupán az következtethető, hogy jogban járatlanként úgy vélte, végrendelkezésével vagyonát más tulajdonába adta. Ezzel összefüggésben a felperes részéről bizonyítatlan állítás, hogy az örökhagyó azért kérte vagyonát vissza, mert az alperes elhitette vele, hogy a felperes elveszi a vagyonát. Dr. **N.T.B.** kórházi kezelőorvos vallomásából kitűnően az örökhagyónál a zavartságot az agyi ödéma okozta, melynek csökkenésével tudatállapota javult, további ápolásával kapcsolatban családi nézeteltérés alakult ki, ezért a beteg érdekében pszichiátriai konzíliumot kértek. A 2008. szeptember 17-i pszichiátriai vizsgálatot végző dr. **K.É.** erről

készített feljegyzése és tanúvallomása szerint az örökhagyó a vizsgálat során teljesen tájékozott volt, együttműködött, helyzetét és betegsége körülményeit reálisan értékelte, melynek alapján őt cselekvőképesnek ítélte meg. Emellett az örökhagyó 2008. október 9-i végrendeletét közokiratba foglaló közjegyzőhelyettes vallomásából kitűnően, a végrendelet tartalmát előzetesen egyeztetette az örökhagyóval, mely megbeszélés során meggyőződött cselekvőképességéről. Mindezekkel összhangban áll dr. **B.K.** orvosszakértő véleménye, mely szerint az örökhagyónál az agyi ödéma által okozott tudatenergetikai zavar a kezelés hatására megszűnt, idegrendszeri tünetei javultak, az integrációs zavara azonban időszakonként fennmaradt, ezért aggálytalannak minősül az a megállapítása, miszerint az örökhagyó a végrendeletkezéskor cselekvőképes volt. Erre tekintettel a perben további szakértői bizonyítás szükségtelen, szakértői testület kirendelésének Pp. 183. § (2) bekezdése szerinti feltételei nem állnak fenn.

Az örökhagyó állapotának állítása szerinti igazolására a felperes tévesen hivatkozott az alperes házastársa által írt - az alperes által is aláírt - rokonoknak küldött levélre. Ez az örökhagyó 2008. szeptember elején nem vitásan fennálló súlyos - köztük írásképtelen - állapotára utal, ami ezt követően azonban az előzőekben kifejtettek szerint, orvosi adatokkal alátámasztottan javult, amit kétségtelenül megerősít az is, hogy 2008. szeptember 9-én saját kezűleg írt végrendeletet. A felperes fellebbezésében alaptalanul kifogásolta dr. **B.K.** szakértő véleményét a tekintetben, hogy dr. **C.M.** szakértő véleményét nem cáfolta meg, az új szakértő feladata ugyanis nem a korábban kirendelt szakértő véleményének cáfolása, hanem a rendelkezésre álló orvosi és egyéb adatok alapján annak véleményezése volt, hogy az örökhagyó rendelkezett-e ügyei vitéléhez szükséges belátási képességgel. Erre tekintettel nem lépte túl hatáskörét, amikor az egyéb bizonyítékok körében többek között értékelte a közjegyző vallomását is, továbbá annak értékelésével nem „bővítette a közjegyző hatáskörét”, akinek törvényi kötelezettsége (1991. évi XLI. törvény 120. § (1) bekezdés a) pont), hogy meggyőződjön a fél ügyleti képességéről. Emellett alaptalanul kifogásolta a felperes azt is, miszerint a szakértő nem adott a felperesnek magyarázatot arra, hogy milyen kezelés hatására, és hogyan volt lehetséges az örökhagyó állapotjavulása, mert ez nem képezte a per tárgyát és nem volt szakértői feladat.

Megalapozott az elsőfokú bíróság álláspontja a Ptk. 649. § (1) bekezdés b) és c) pontjára alapított érvénytelenségi okok tekintetében is. Ezekkel szemben a fellebbezésében felsorolt tények nagyrészt egyes körülmények felperes szerinti egyoldalú magyarázata. **A.I.-né** és **L.L.-né** tanúk vallomása alapján csak az igazolt, miszerint az alperes segítséget ígért az örökhagyónak további gyógykezeléséhez, arra nézve azonban bizonyíték nem merült fel, hogy ez indította őt a végrendeletkezésre. A felperesnek azt a felvetését, hogy „öröklési szerződés készült”, a közjegyzői okirat tartalma egyértelműen kizárja, mert az kizárólag az örökhagyó részéről tartalmaz nyilatkozatot. Önmagában az, miszerint az alperes szervezte meg, hogy a közjegyzőhelyettes az örökhagyóhoz bemenjen a kórházba, nem jelenti azt, hogy a javára szóló végrendeletet ő intézte, tekintettel a közjegyzőhelyettes vallomására, melyből kitűnően a végrendelet tartalmát a kórházban négy szemközt egyeztetették az örökhagyóval. Arra nézve is peradat van, hogy a munkadíjat azért fizette az alperes, mert ő kezelte az örökhagyó pénzét.

A kifejtettek alapján az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta. Pervesztességére tekintettel a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az alperes részére a másodfokú perköltség megfizetésére, ami a képviselővel felmerült, a pertárgy értéke alapján a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése szerint megállapított, áfával növelt ügyvédi munkadíj. A korábban hozott ítélet Pp. 252. § (2) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezésre tekintettel az Itv. 51. § (1)

bekezdése alapján a felperest újabb illetékfizetési kötelezettség nem terhelte,
ezért ennek viseléséről sem kellett rendelkezni.

Budapest, 2015. november 12.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

dr. Hegedűs Mária s.k.
előadó bíró

Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
Utasi Ferencné írnok